

KÖZMŰVELŐDÉS

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS SZÉPIRODALMI KATHOLIKUS HETILAP.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
GYULAFEHÉRVÁR (VÁR.)
Telefon szám 16.

Felelős szerkesztő: **SOÓTHY GYULA.**
LAPTULAJDONOS
AZ ERDÉLYI RÓM. KATH. IRODALMI TÁRSULAT

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre ————— 8 kor
Félévre ————— 4 „
Negyedévre ————— 2 „
MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

SZÓZAT

azokhoz, akik itthon maradtak.

Nincs lap, mely lelkes szavakban ne fordulna az itthon maradtakhoz. Itthon lelkes munkásságot kell kifejtenünk minden vonalon, minden téren. Feladatunk, hogy mialatt a háboru pusztit, emészt és fogyaszt, itthon a civil élet termeljen, szállítson és ujtison kifogyhatatlanságig. Legfőbb hadi érdek, hogy a harcoló hadsereg mögött elettől duzzadó ország álljon. Itt közöljük az Ujdiók 33. számának lelkes felhívását.

Ifjúságunk színe-virága fegyvert fogott és a határokra vonult, hogy vére hullásával megvédje Magyarországot becsületét, vagyonát, kulturáját és mindazt amiért nekünk és késő utodainknak érdemes lesz élnünk.

Mi, akik itthon maradtunk, fájdalmas büszkeséggel tekintünk gyönyörű hadseregünk után. És mindannyiunknak — legyünk bár férfiak vagy nők, fiatalok vagy öregek, — egy forró vágy emésztja a lelkünket: óh, bár én is tehetnék valamit a siker érdekében!

Ez a kívánságunk teljesülhet, akarunk kell csak, mert nincs az országban senki, legyen bármilyen gyöngye és szegény, aki ma nagy és fontos szolgálatakat nem tehetne a közügynek.

Ez a háboru nemcsak a hadsereg, hanem az egész társadalom, főleg pedig a magyar értelmiség derekasságának tűzpróbája lesz.

Kötelességünk hogy felejtünk el mindent, ami elválaszt minket egymástól, kötelességünk, hogy a nemzeti nagy erőpróba idejében egy óriás, egyetlen és szerető családdá tömörüljünk.

Derült és szilárd bizalommal tekintünk a jövőbe és öntsünk bizalmat másokba is. Emlékezzünk meg róla, hogy hatvanhat esztendővel ezelőtt a magyarság egymaga harcba állott Ausztriával, Oroszországgal, Horvátországgal, a szerbekkel és a románokkal; ma az osztrákok, a horvátok és nemzetiségünk há testvéreink, mellettünk harcol a nagy-szerű német hadsereg, ma velünk van az igazság és az erő.

Kötelességünk, hogy állandó összeköttetésben legyünk és állandóan foglalkozunk a néppel. Az ország minden lakosának, különösen az idegen anyanyelvűnek, éreznie kell a magyar testvéri szív melegét.

Az elmúlt hadjáratok statisztikája bizonyítja, hogy a háboruban a fertőző betegségek több áldozatot szednek, mint az ellenség fegyvere; ezért minden városban, minden faluban, minden tanyán, minden lakásban szívos harcot kell folytatnunk a tisztaság és a józan életmód érdekében.

A tisztaság úgy kívánja, hogy mi alatt testvéreink és fiaink a mi biztossá-

gunk kedvéért ezer veszedelemmel és fáradalommal dacolnak, addig mi tartózkodjunk legalább minden lármás mulatozástól, költekezéstől és fényűzéstől

Minden nő, akinek alkalmá nyílik rá, vegyen részt a betegek ápolásában. A szamaritánus irgalmassága fölé a katoná önfeláldozásával. Ne csak a háború sebesültjeit vegyük gondjaink alá, hanem az összes szegény betegeket, főleg pedig a háborúba vonult katonák beteg családtagjait.

Gyűjtsünk, kéregessünk, kolduljunk és adakozunk a behívott katonák visszamaradt családtagjai számára! A nemzeti becsület és az emberiség követeli, hogy senki közülök ne éhezzen és ne szenvedjen szükségét. A katonáink árvái a mi gyermekeink! Ne várjuk a segítséget a gazdag emberektől, hanem segítségünk magunk. Takarékoskodjunk, takarékoskodjunk! Mondjunk le apró élvezeteinkről, költsünk kevesebbet ruházkodásra, szeszsz—italokra, nyálánkságokra, dohányzásra és juttassuk filléreinket és koronáinkat a nemzeti cél-
nak.

Gergő záloga.

Irta: CSITE KÁROLY.

Régi a történet. Mokány, pörge bajszú legény volt akkor még Csiza Gergő s a bal zsebéből egy színes cémakkal kivartt jegy-kendő csüeske kandikált ki mindig, akáresak annak ajándékozója, a csalfa szemü, mosolygós Boriska szobaleány a kastély ablakán.

És Gergő nem értvén meg teljesen az idők szívbeli jelet, elment egy esős napon a dörgösi javasasszonyhoz, hogy segítsen az ő nagy baján.

Az ezerráncú javasasszony szívesen fogadta Gergőt, mialatt a tüzhelyen sok apróbb és nagy bögrekben rotyogtak a vajjások gyógyitalok és kenőcsök.

— No, ha te füstölsz, akkor én is füstölök! — gondolta Gergő s pipára gyújtott.

A javasasszony föltette pápaszemét s

föltötte a százados, kopott eszió könyvét, abból olvasta ki a bölcsességet:

— Hát biz' nagy a baj, fiam, igen nagy! Nincs más segítség, minthogy meg kell házasodnod.

— Ez az igazság, néném-asszony! — csapott Gergő hatalmasat a combjára. — Ugyanezt gondoltam én is. Mondhatom, okos könyve van kendnek.

Mindjárt fel is állott Gergő, indulásra készen, mint akinek teljesen elintézték az ügyét:

— Köszönöm, öreganyám az okos szót, mit fizetek érte?

— Azért semmit, csak ezért a kis szerelemitalért fizess valamit, amit akarsz. — nyújtott át a vajjások asszony Gergőnek egy kis üvegese piszkos folyadékot.

— Még ez is vele jár? — csodálkozott Gergő, — de hát mit fizessek ezért a nemtudommiocdóért?

— Mondtam már, fizess, amit akarsz!

— Amit akarok? — vakarászodott Gergő a zsebében, de az oly üres volt, mint a lyukas kulacs.

— Nohát, tartsa tenyerét öreg édesanyám!

A kuruzslónó elébe nyújtotta száraz, aszott kezét s Gergő pedig fölnyitotta a kilövőfélben levő pipája kupakját s bele ütötte forró tartalmát a nyitott tenyerébe.

— Tessék hát, öreganyám egy kis bagó, ugy hiszem a fogára való! — mondta Gergő s a következő pillanatban kiugrott az ajtón, nem várta be, hogy a boszorkány seprűje hátát érje.

Gergő a jó tanácshoz híven, még az nap tárgyalásba bocsátkozott a szép Boriskával, de egyelőre nem vezetett teljes eredményre, mert a szép hamis szemek még hamisabb tulajdonosa kereken megmondta, hogy lakodalom nélkül nemesak Gergőnek,

Oberbauer A. Utóda Budapest, IV. Váci-utca 41.
A legjobb hírnévnek örvendő és legrégebb egyházi szerek, ruhák, zászlok. stb. gyára. — Arjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

Falusi olvasónőinket arra kérjük, hogy tömörüljenek a háború okozta nyomor enyhítése céljából. Vegyék lajstromba a behívottak családtagjait. Keressék föl a szükségét szenvedőket, vigasztalják és bátorítsák őket, segítsenek rajtuk. Teljessé tegyék ezt a kötelességüket a magyar háziasszony gyakorlati józansággal. A legtöbb polgári család megengedheti magának azt a nemes fényűzést, hogy napon-ta szétosszon egy karéj kenyeret és hogy ebedre többet főzzön egy tállal a szegények számára.

Egyetértésre, áldozatkészségre, komoly elszántságra, szívos kitartásra, önfelegylemre van szükségünk. Nagy munka előtt állunk, de a történelem tanulságai, az emberi logika és a fizika törvényei arról győznek meg minket, hogy dicsőséggel el fogjuk végezni a munkát, melyet a világtörténelem géniusza ránk bízott. És akkor új, nagy-szerű és ragyogó lehetőségei nyílnak meg nemzeti és egyéni életünknek.

A munkából azonban mindenkinek ki kell vennie a maga részét. Kivétel nélkül mindenkinek!

Nagy események.

Kitűnt a nagy titok, hogy a mi ellenségeink már évek óta készülődtek arra, hogy Németországot és bennünket megtámadjanak. Ez a támadás 1915. évben lett volna. Így aztán bármily borzalmas is a háború, mégis azt kell mondanunk, hogy hála Istennek, hogy így történt. Ebben a bandában van Franciaország pénzes zsákjaival, Oroszország förtelmes uralom vágyával, Anglia aljas kalmár szellemével — a többi nem számít — Szerbia-Montenegro, Görögország olyasféle paprikajancsik ezek kezében. — Így történt, hogy a belgák által rendelt nehéz Krupp-ágyúk a gyárban maradtak. Isten velünk van, a mi igaz ügyünkkel.

de még a királynak sem lenne a felesége. Már pedig a lakodalom tartásra mindenütt pénz kell.

— Igazad van, Borecsám neked is, nemcsak a tisztelendő úrnak, — helyeselt Gergő, — mikor mulatnánk ki magunkat, ha még a saját lakodalomunkon sem táncolhatnánk muzsikaszóra.

Másnap ünneplőbe öltözve, elindult a városba, honnét az a hír jött az előző héten, hogy egy pénzes bolton nyitottak a gazdag urak s mindenki kap náluk pénzt, aki egy hosszukás ördögös papirlapot aláír. No, ő aláír akár százat is, csak pénzt kapjon! Beállított az urakhoz a takarékpénztárba s előadta egy jóképű urnak a dalgát.

— Mennyi vagyona van, barátom? — kérdezte tőle a takaréki úr.

— Tyű, hát így füttyülök a nótát! — vakarta meg Gergő a feje hátulját. De nem esett zavarba.

— Nem sok, csak egy jó hold az egész — felelte egy kis ravasz mosolygással.

— Biz' az csekélység! Node megnézzük előbb is a telekönnyvnlé; — mondták az urak s egyikük elment a telekönnyvi hivatalba s az hamarosan vissza is jött onnét, azzal a kijelentéssel, nemhogy egy hold birtokot talált vóna Csiza Gergő nevén, de a neve elő se fordul a telekönnyvi mutatóban.

— Hát, ősém, merre van az az egy hold? — kérde tőle az öreg úr.

Vajjon az orosz cár a szlovák atyuskája? Erre felel meg a Hlas Naroda egyik cikke.

A „Hlas Naroda“ egyik vezércikkében így ír: A háború felelőssége Oroszországot és Szerbiát terheli. Ez a két állam már rég megtervezte azt és együtt várták az alkalmat, hogy a háborút megvalósítsák. Közvetlen indító oka azonban a királygyilkosság volt. Ez a cselekmény magába véve, de még inkább a végrehajtás módja borzasztó és az egész civilizált világ elítéli. Most pedig kard és vér tisztítsa meg e gyilkosság bűnét. Hasztalan — Szerbiát eltörölhetetlen ódium terheli, Oroszországot pedig az a szégyen, hogy nagyhatalmával egy aljas bűncselekményt akar födni. Az általuk előidézett háború az erőszak jellegét viseli magán. Ez a gyűlöletes jellemvonás marad rajta mindvégig. Minthogy azonban a bűncselekmény tervei a mi államunk felforgatását is célba vették, jogos a mi álláspontunk, hogy létezésünk és fenmaradásunk érdekében harcot vívjunk, tehát olyan célokért, amelyek minden államra nézve elsőrendűek, ingadozhatunk-e mi, osztrák szlovák, elhatározásunkban akár egy pillanatra is? Soha. Létezésünk előfeltételei, létünk alapja ebben az államban van. Bennünket nem zavar meg a szerbek állítólagos propagandája. Meg kell mutatnunk mindenkinek vasmarkunkat, aki államunk ellen merényletet követ el. Ez elsősorban Szerbiának szól, de nem a nemzetnek, mint olyannak, amint azt már a lovagias gondolkodású Appel tábornoszernagy felhívásában kifejtette, hanem annak a megvetendő aljas kormányának, amely a mi trónörökösünk ellen a bombákat irányította, hogy államunk oszlopait aláássa. A királygyilkosok bűnsegédjeinek, akik évek óta kovácsolják az árulás és boszu fegyvereit Ausztriával szemben.

De nem téveszt meg bennünket az orosz pánszlávizmus sem. Micsoda pánszlávizmus ez? A cikk utal Lengyelország történetére és kérdi: Miért nem érvényesíti Oroszország ott pánszlávizmusát? Miért nem szereti a len-

— Azt biz' nem ott keresték, ahol kellett volna, mert az nem a kendő határában, hanem az Isten mezején van. Ott ni, a nyugati égboltozaton most is látható; — mondta Gergő szörnyű komoly ábrázattal.

— Ugy?! Elég szép! — mondták nevetve az urak. — Hát még egyéb ily fajta birtoka nincs?

— De van egy jó hosszú köz földem is: Körmentől Kendig enyém az egész országút.

— Ez is szép! — kacagott a jökdéví öreg takaréki úr, — csak az a baj, hogy ezeket a birtokokat nem lehet zálogul lekötni.

— Hát bizony baj nekem, mert így a szép Borecsa lelkeket más veszi örök zálogba! — sóhajtotta Gergő.

Az öreg úr megsajnálta a tréfás fickót.

— Hát ősém, ha valami kis zálogot tudsz letenni, adok én ötven pengőt a saját zsebemből. S meglátom majd, milyen becsületes ember leszel!

Gergő pirosposztag arcra oly kerekre gömbölyödött erre, mint egy pengő forint. Zsebébe tapogatózott s először is pipáján akadt meg a kezé.

— Haj a pipámat nem adhatom oda a világért sem! — gondolta magában. — Inkább meghalnék, mintsem egy nap is nélkülözni.

Már-már az arca mindinkább enged a pengő forinttal való hasonlatosságból, mikor

gyeleket, hisz azok is szlovák? Miért lopta el egész közoktatásügyüket? Miért csukatta be templomaikat? Miért oldózi polgárait, mintha az orosz állam alja volnának? Tekintsen csak be Oroszország saját történelmének évkönyveibe. Legkimagaslóbb szellemek mártírok gyánát szenvedtek a hivatalnok-brutalitás kanecukája alatt, amint arra a legbarbárabb népeknél sincs példa. Ezt fontolják meg százszorosan azok a fantaszták, akik az orosz államban a pánszlávizmus ideálját látják. Mi elutasítjuk azt magunktól. És ha Oroszország a szerb királygyilkosokkal szövetezik, úgy csak egyetlenegy hang dörög feleje: Ugy verjék meg, úgy semmisítsék meg, amint azt a hűségterő szerbek megérdemlik. Vajha eredmény kísérné katonáink fegyverét, vajha szláv ezredeink segítségével szétzúznák, elpusztítanák a gyöngé, rossz kormányok tendenciáját, amelyeknek lelkiismeretét a háború minden következménye terhel. Csakis ezek a kormányok tehetősek felelőssé millió emberélet elpusztításáért. De van Isten es meg fogja őket büntetni. A nemzetek tovább fognak élni, de a harcmezők tisztítása azoknak a trónját és sorsát is megíngathatja, úgy Oroszországban, mint Szerbiában — akik szerencsétlen népüket a vágóhídra kergetik.

A belga kegyetlenkedések.

A Berliner Tagblatt jelenti: Belgiumból egyre érkeznek szerkesztőségünkbe német menekültek, akik borzalmas részleteket mesélnek a belgák fanatizmusáról. Teljesen szavahihető előadásuk szerint például egy német mérésőrost Brüsszelben, a Rue St. Pierreben, a szó szoros értelmében darabokra vagdalták, miközben az örült tömeg azt ordította, hogy olyan halált szánt neki, amely mestersegének legjobban megfelel. Egy brüsszeli család hét gyermeke közül hármát a tolongásban a tüntetések alkalmával agyon-tapostak. Egy német asszonynak egyik szemét kiszúrták. Egy másik asszony, aki meg-

keze megakadt a Borcsától kapott jegykendőn.

Nini! van valami, amit zálogba lehet tenni! Ami ugyan nem valami ildomos eslekedet, de a szükség sok mindenféle törvényt megbont.

Az öreg úr mosolyogva fogadta el a felajánlott kézzázlogot s leolvasta Gergőnek az ötven pengőt.

Gergő boldogan köszöntött el, azon igérettel, hogy egy év múlva, ha török, ha szakad, de visszaváltja zálogát. Ámde már harmadnap múlva megjelent a takarékbán s titkolozva sugta az öreg urnak:

— Visszajöttem, ténsumam, a kendőért. Inol az ötven pengő!

Az öreg takaréki úr csodálkozva kérdezte tőle:

— De hát mi baj ősém? Tán meghalt a menyasszonyod?

— Nekem meghalt, de másnak annál vigabban él! — szölt Gergő némi keserűséggel. — Ugy áll a dolog ténsumam, hogy átpártolt a cifraság az urasági erdészlegényhez. Tegnap már meg is tartották a kézfogójukat. No, mondok, ha már elrepült a madár, repüljön utána a kendője is, hogy ne tartozzék senki másnak a világon, mint az Uristennek a végső nagy számadással.

menekült, de gyermekeit nem tudta megmeneni. Németország felé utaztában megőrült. Az utasok elbeszélése szerint utközben kiugrott a vonatból és halálosan megsebesült.

A Hamburg—Amerikai hajózási vonal egyik kapitánya a „Hamburger Fremdenblatt”-ban cikket írt antwerpeni élményeiről. Előadása szerint a tüntetők két német nőt teljesen meztelenül, hajuknál fogva hurocra kék ki az utcára. A rendőrség és a katonaság anélkül, hogy beavatkozott volna, tétlen szemlélője volt a szégyenletes botránynak. Egy hajókapitány áldott állapotban lévő feleségét a hajó fedélzetéről a partra dobta és a szerencsétlen asszony ott szülte meg gyermekét. Egy német munkás feleségét férje és gyermekei szemlélője volt a szégyenletes botránynak. Egy hajókapitány áldott állapotban lévő feleségét a hajó fedélzetéről a partra dobta és a szerencsétlen asszony ott szülte meg gyermekét. Egy német munkás feleségét férje és gyermekei szemlélője volt a szégyenletes botránynak. Csütörtökön a megvadult tömeg sorra felgyújtotta az elmenekült német kereskedők kirabolt lakóházait. Az egyik korház német nemzetiségű betegeit kiutasították. A hollandi határon menekülő asszonyok vánszorogtak keresztül karjukon halott gyermekeikkel. Akárhány gyermeknek keze-lába el volt törve. A csendőrök védtelen menekülőket a mob közé dobta, a férfiakat ütlegelték, a nőkről pedig leszaggatták a ruhát. A cikkíró kapitány több olyan nővel került össze vonaton egy kupéba, akiken csak egy ing és legfeljebb még alszóknya volt. A gyűrűket is leszedték az ujjajukról. A rendőrséggel és katonasággal ellentétben a polgárság embersegesen és segítőtőleg lépett fel.

Németország figyelmeztetése Franciaországhoz és Belgiumhoz.

A Nordd. Allg. Zeitung közli: Német figyelmeztetés Franciaországnak és Belgiumnak.

1. A Francia kormánynak: A német csapatok jelentései arra engednek következtetni, hogy Franciaországban a népjogok ellenére népháborút rendeztek. Sok esetben a lakosság a polgári ruha védelme alatt alattomban német katonákra lövöldöznek. Németország tiltakozik olyan hadvéselet ellen, amely a népjoggal ellenkezik. A német csapatokat utasították, hogy a lakoságnak minden ellenséges magatartását a legerélyesebb intézkedésekkel nyomja el. Minden nem katonát, aki fegyvert visel, aki a németek üszkötéseit megzavarja, táviró huzalokat elvág, robbantásokat végez, szóval bármelyik irányban jogosulatlanul valami harci cselekményben részt vesz, rögtönítélő bíróságilag agyonlövők. Ha a háború ezáltal különösen rideg jelleget ölt, ezért Németországot nem terheli felelősség. Csakis Franciaország felelős az ilyen módon netán okozandó vérontásért.

2. A belga kormánynak: A belga kormány visszautasította Németország őszinte figyelmeztetését, hogy kimélje meg országát a háború riadalmától és fegyveresen ellentállt a németek bevonulásának, amelyet Németország ellenségeinek intézkedései tettek szükségessé. Dacára az augusztus 8-iki jegyzéknek, amelyben a belga kormány kijelenti, hogy a hadi szokáshoz képest háborút csak egyenruhás katonasággal vezet, a lüttichi harcokban sok ember a polgári ruha védelme alatt vett részt. Lövéseket tettek nemcsak német csapatokra, hanem kegyetlen módon vertek agyon sebesülteket és löttek orvosokra, akik hivatásukat teljesítették. Antwerpenben a csészelék barbár módon

német tulajdönt pusztítottak el. Gyermekeket és asszonyokat bestiális módon mészároltak le.

Vajjon nyugaton van-e a kultúra? Szégyen foltja lesz mindig a történelemnek a francia és belga aljasságok és kegyetlenségek.

*

Anglia hadüzenete a csaló és hamisító kereskedő szellemét árulja el. Igazán azt kell mondanunk, hogy minden zsák megtalálja a foltját.

Angol hadüzenet szövege.

Bécs, augusztus 13. (Magyar Távirati Iroda.) A londoni cs. és kir. nagykövét tegnap kapta meg az angol külügyi hivatal következő tartalmú jegyzékét:

A francia kormány kívánására, mely nincs már abban a helyzetben, hogy közvetlenül érintkezze az osztrák-magyar kormánnyal, a következőket közlöm excellenciáddal:

Az osztrák-magyar kormány, miután hadat üzent Szerbiának és ezzel Európában megkezdte az ellenségeskedéseket, a francia kormány minden provokációja nélkül, háborús állapotba helyezkedett Franciaországgal szemben. Elsősorban is Ausztria-Magyarország, miután Németország előbb Oroszországnak és aztán Franciaországnak hadat üzent, e konfliktusban állást foglalt, a menyében a maga részéről hadat üzent Oroszországnak, mely akkor már Franciaország oldalán harca kész volt. Másodsorban számos hitelt érdemlő információ szerint Ausztria-Magyarország csapatokat menesztett a német határra, oly feltételek között, a melyek Franciaország egyenes fenyegetésével egyet jelentenek. Mind e tényekre való tekintettel a francia kormány kénytelennek látja magát, hogy kijelentse Ausztria-Magyarország kormánya előtt, miszerint megtesz minden intézkedést, hogy ezen eljárással és ezen fenyegetésekkel szemben állást foglalhasson.

Kapcsolatban e közléssel sir Edward Grey kijelentette londoni nagykövetség előtt: Minthogy e fentebb vázolt módon Ausztria-Magyarország és Franciaország között megtörtént a szakítás, az angol királyi kormány kényszerítve látja magát annak kijelentésére, hogy éjjeltől kezdve Anglia és Ausztria-Magyarország között is bekövetkezett a hadiállapot.

Kommentár a hadüzenethez.

Az angol jegyzék fejtegetéséhez mindenekelőtt meg kell jegyezni, hogy Ausztria-Magyarországnak egy független állammal, a minő a szerb királyság, támadt konfliktusa, különösen egy oly kérdésben, mely nem érinti az európai nemzetközi politikát, nem tekinthető az európai hatalmak közötti ellenségeskedések provokálásának. A mi a francia hadüzenet speciális indoklását illeti, ki kell emelni: 1. Teljesen szem elől téveszti azt a bizonyára lényeges momentumot, hogy a monarchia már csak azért is kénytelen volt hadat üzeni Oroszországnak, mert az a határokon elrendelt mozgósítással nyilván fenyegette Ausztria-Magyarországot. 2. Ausztria-Magyarország nem küldött csapatokat a francia német határra és ezt a körülményt a francia kormány kérdésére hivatalos kijelentésben közölték is. A francia kormány érvelése tehát nemcsak önkényes érvelése a tényállásokról, hanem tudatos hazugság is. Ha Anglia elhatározta magát arra, hogy a monarchiához fűző hagyományos barátságot oly könnyű szerrel elejtse, hogy Franciaország

ügyét képviselje, úgy ez egy igen sajnálatos tény, mely azonban nem találja készületlenül a monarchiát, mely tudatában annak, hogy az igazság mellette van, egykedvűen megy el fölötte.

Meg van oldva hadseregünkben a zászló kérdés.

Nemzetiszniú hadi zászló.

A maga nemében pártatlan s még a mai világtörténet események középette is említésre méltó hazafias ünnepély folyt le Komáromban.

Köztudomásu, hogy az önálló működési körrel bíró közös táborig vadászászlóaljaknak eddig nem volt zászlójuk.

Most pedig az történt, hogy a komáromi 19-ik táborig vadászászlóalj színmagyar tisztikara és legénysége azzal a kéressel fordult Komárom városához, hogy ajándékozzon a zászlóaljaknak egy hadi lobogót.

Komárom városa természetesen igaz lelki örömmel tett eleget a kérelemnek s a zászlóaljak egy gyönyörű, nemzeti színű selyemzászlót ajándékozott.

A vadászászlóalj mai eskütételével kapcsolatban történt meg a zászló felavatása a város teljes tisztikara s nagyszámú közönség jelenlétében.

A hivatalos katonai eskü letétele után a zászlóalj elé lépett F. Szabó Géza polgármester s hazafiaságtól izzó beszédet intézett a gyönyörűen festő magyar zászlókat.

A beszéd legmegragadóbb része az volt, midőn a polgármester felhívta a magyar fiukat, hogy ha a csaták tüzeiben valamikor talán lankadni éreznék erejüket, tekintsenek a nemzeti színű lobogóra s azon második édes anyjuknak, Komárom ősi várának büszke cimere, Komárom fiait csak győzhetnek, vagy meghalhatnak!

A polgármester szavára mint orkán zuhogott fel a komáromi fiúk egetverő kiáltása: — Életünket és vérünket a királyért s magyar hazánkért!

Szűnni nem akaró, eget verő eljenzésben tört ki a legénység akkor is, mikor a fenséges trikolorra a komáromi nők nevében Komárom egyik szép leánya lelkesítő szavak kíséretében babékoszorút kötött.

Komárom egész közönsége e gyönyörű esemény hatása alatt áll s a háromszínű lobogó bevonulását a közös hadsereg magyar részébe egy szebb jövő zálogául tekintti.

A német császár most a lelkesedés s a férfias bátorság mintaképe. Mint a következő jelenet is mutatja:

Az új-kölni tehérpályaudvarból Berlin mellett haditábort csináltak. A vidékről jövő tartalékosok ott tartanak pihenőt, hogy aztán tovább szállítsák őket a határookra. Minden sánpárt lefoglalnak a jövő és menő vonatok. A kocsiak zöld galyak díszítik, ablakukból, ajtóikból kíváncsi pillantások keresnek valakit, valamit... A legények már husz-harminc óraja vannak uton és ha ettek s valamit, a hűsítő ital hiányzott. Majd Berinben, vigasztalták őket utközben. Most végre itt vannak és várják, várják a vendéglátókat. Már jönnek is. A hadiak megtörlik a homlokukat. Vajjon nem álmognak-e? A császárné közeledik feljűk fehér kényében, mígötte a tronörökösasszony és még sok előkelő dáma és hozzák tálcákon a kávétejet, limonádét és más hűsítő vizet. Felismerték őket, hisz annyiszor látták képeken

a császári családot, hogy lehetetlen volt tévedniük. És mily kegyesek, kedvesek, leereszkedők az udvar hölgyei. Kétszer is megkérdezik, vajjon nem szolgálhatnak-e valami újféle itallal és bucsuzóul a kezüket nyújtják. Kedvesebb, szívhez szólóbb ajándékot valóban nem adhatott nekik a sors. Sohasem álmodták, hogy ily előkelő csalárosnék fogják Berlinben megvendégelni a harcra induló sereget.

Az Isten áldja meg, felséges asszonyom, szól egy öregebb katona, elhozom jószágáért ajándékba az orosz császárné legnagyobb gyémántját.

— Én meg a gyémánt mellé a cár koronáját, töljje meg a másik.

És a felséges asszony nem haragszik a sok tréfás ajánlatért, sőt ellenkezően még bátorítja a vitézeket: csak rajta.

A mikor pedig a vonat kirobog, ezer meg ezer kéz lobogtat zászlót, kendőt, kalapot és . . . a felséges asszony egy könyvet töröl ki szeméből.

Naponta délelőtt és délután megjelenik Viktoria Augusztia császárné hölgyeivel a vidéki tartalékosok táborában. És mindennap tízezer hadfi fogadja meg könyvek között, hogy örömet fog szerezni az ország anyjának, az első német asszonynak.

Igy ír, beszél és táviratoz Vilmos, a Rex-Imperator:

Vilmos császár a mühlhauseni győzelemről.

Vilmos császár a mühlhauseni győzelem után a következő táviratott intézte a hadsereg főparancsnokságához: Hála a Mindenhatónak, aki velünk volt. Köszönet önnök és vitéz csapatainknak az első győzelemért. Közölje az összes résztvevő csapatokkal császári köszönetemet, amelyet nekik legfőbb haduruk a haza nevében mond. Vilmos I. R.

Vilmos császár távirata

Vilmos császár az anhalti herceg egy táviratára a következő választ küldte:

„Szívemből köszönöm neked azt az értesítést, hogy országod gyermekei lelkesedéssel és igaz ügyünkben, valamint Istenben való bizalommal mennek a harcba. Tudni fogunk győzni!”

Főpásztor köszönete.

Erdély Nagysasszonyának, Kegyelmes Asszonyoknak halála alkalmával Erdély minden részéből a papság és hívek egyaránt szeretettel siettek meleg, résztvevő sorokkal fájdalmas együttérzésüket Kegyelmes püspök atyáknak kifejezni.

„A szeretet mind e megnyilvánulásáért ez úton mond őszinte köszönetét Kegyelmes Urunk.

Az oly tömegesen megnyilvánult együttérzés jól esett, s vigasztalásul szolgált nekik.

Igaz ugyan, hogy a Kegyelmes Asszony élete és halála sok vigasztalót birt önmagában is; hisz Isten neki hosszú, jószágos cselekedetekben gazdag életet, boldogszerető családot, sok örömet és boldogságot, aztán nagy szenvedéseket és fájdalmakat is adott: mindent a mi egy egész, teljes és igazi emberi élethez hozzátartoz-

zik! Megengedte az isteni kegyelem, hogy az évek hosszú során át az Úr Jézus szent testének és vérének mindennapi vételével szentelhesse meg lelkét, s így példaképe lehessen mindenkinek a krisztusi életben!

Halála, melyre a szentségek buzgó felvételével, minden földitől való elszakadással s csak az örökkévalók utáni mély sóvárgással készült, diadalmas és nem gyászos út volt, mert az örök boldogsághoz vezetett!

A keresztény hit és szent remény mindezekben csupa vigasztalót és örömdetést lát.

Bizonyára Kegyelmes Atyánk hite is teljes megnyugvást talál ezekben.

Csak hogy az emberi szív egy áldott tulajdossága, hogy nem tud mindig a logika nyíl egyenes, de kissé merev és rideg útján járni.

Igy maradt minden keresztény megnyugvás és hitből fakadó vigasztalás mellett is mélyes fájdalom Kegyelmes Urunk szívében. Nemcsak édes anyját de lelki összehangjának egy bájosan esendős, poétikusan szép hangját vesztette el. Forrását sok nemes gondolatnak és tettek. Egy részét lelkének.

A gondviselésben megnyugodni lehet, de a szívében az Úr megmarad.

Est az Úrt akarta pótolni a papság és hívek megnyilvánult ragaszkodása és szeretete. Hála érte!

A szeretet sebét csak a szeretet gyógyítja meg.

A köszönet és hála mellett még kér valamit püspök atyánk papjaitól és híveitől. Azok egy szent misét, ezek legalább egy szent áldozást ajánljanak fel édes anyja lelki üdvéért.

Igy a szeretet tettekben bővelkedő lesz!

Értesítők.

IV.

A tanév lefolyása. A csíkszeredai főgimnáziumban a múlt tanévben három párhuzamos osztályt nyitottak. A párhuzamosítást Csík vármegye törvényhatóságának nem közönséges kulturális érzékre valló áldozatkészsége tette lehetővé, amennyiben egy rendes és három kiegészítő tanárnak a fizetését vállalta magára, ami évenként 7900 koronára megy. E jelentékeny összeg utalványozását a törvényhatóság azzal a kikötéssel határozta el, hogy az internatusi nevelőknek (regens, subregens) és egy rendes tanárnak a kinevezésénél ajánlási jogot gyakorolhasson.

A főtanhatóság nem fogadta el a vármegye ajánlási jogát, s a három alsó osztály párhuzamosítását állandóvá tenni egyelőre nem sikerült.

A vármegye ezzel a követelésével igen messzemenő befolyást akar magának biztosítani az erd. r. kath. Status tan—és nevelésiügynek a területén. Mert az az ajánlási jog körülbelül azt jelenti, hogy az igazgatótanács a vármegyének a tanárok kineve-

zésére vonatkozó előterjesztését tartozik figyelembe venni s aszerint határozni. Ha nem így volna, akkor az ajánlási jog teljesen illuzoriussá válnék és nem volna értelme. A Statusnak azonban eminens érdeke, hogy a tanárok kinevezésének a jogát minden idegen befolyástól menten s függetlenül gyakorolhassa. Így kívánják ezt az egységes, kath. szellemű nevelés nagy céljai, amely célok érdekében a tanárok kinevezésénél döntő tényezőknek is ismerőniök kell azokat, akikre az ifjúság nevelését bízni akarják, ismerniök kell az illetők lelkivilágát, gondolkozásmódját, egész araválóságát, mert különben oly egyének kerülhetnének iskolánkba, akik ifjúságunk szellemi, erkölcsi és lelki kiképzését talán kedvezőtlenül befolyásolnák, vagy legalább is arra nem volnának eléggé intenzív hatással.

Különösen az internatusi, seminariumi nevelők megválogatására kell nagy figyelmet fordítani, mert itt a nevelés helyes irányítását, a nevelés egész munkáját csak olyan emberek végezhetik sikerrel, akik hivatásukat mélyen átérzik s lelkük egész hevületével adják át magukat feladatuk szolgálatának. Az internatusok, a seminariumiok nevelőinek az állása kényes, de nem kényelmes. Nagy szeretet, nagy önfeláldozás kell hozzá. Egy ilyen állásnak a betöltésére nem alkalmas minden diplomás ember, sem önkéntes jelentkező.

Csik vármegye törvényhatósága tehát aligha tisztában volt azzal, hogy mit kíván a Statustól, amikor az ajánlási jog követelését felállította. Bármennyire kívánatos is a megegyezés, arról, hogy tanárait maga válogathassa meg s alkalmazhassa internatusi nevelőknek, a Status le nem mondhat. És Csík vármegye patriotizmusán sem esik sérelem, ha az igazgatótanács éien az erdélyi püspöktől, olyan internatusi nevelőket alkalmaz Csíkszeredán, akiket ott esetleg idegeneknek nevezhetnek, de akik mindenesetre jobban megállják helyüket, mint az a győztes, akinek talán a vármegye ajánlását hosszas küzdelem után végre kivívni sikerült.

Az értesítők egynémelyike megemlíti, hogy a szálláson lakó tanulók számára is napirendet állapított meg és annak a betartására pontosan felügyelt. E téren a legtöbbet tett a gyulafehérvári főgimnázium, amely a szállásokról nyilvántartó könyvet vezet s abba bejegyzi a szállást jellemző körülményeket, hogy az ellenőrzés, amely itt a diákszállásoknak minél gyakoribb meglátogatásában áll, valóban komoly ellenőrzés és komoly kötelesteltetés lehessen. A marosvásárhelyi főgimnázium szintén napirendet ír elő és bizottságokat küld ki a szállások látogatására, sőt az osztályfőnökök is meglátogatják a szállásokat. Ezek mind intézkedések, csak azzal a szükség esetén való osztályfőnöki látogatásokkal nem vagyunk tisztában. Amikor szükségből kell valamely szállást fölkeresni, akkor ott bizonyára olyan káros jelenségek észlelhetők, amelyeknek kényszer nélküli előleges látogatással elejét lehetett volna venni. Általában véve a látogatásnak hátrányára van minden hivatalos színezet, annak egészen közvetlennek kell lenni. Nemcsak arra kell vigyázni, hogy a szoba tiszta—e, hogy a tanuló otthon van—e, hogy nincs—e vala-

mi akadály a rendes studiumainak stb., hanem mintegy demonstrálni kell a tanuló előtt, hogy az osztályfőnök szeretettel, odaadással kíséri az iskolán kívül is minden lépését, érdeklődik életkörülményei iránt s nemes törekvéseiben elősegíteni igyekszik. Az egyéniség megismeréséhez sok értékes adatot nyújthat az ilyen irányú szálláslátogatás, mely a szokásos szálláslátogatástól abban mindenestre különbözik, hogy őszintébb és eredményesebb.

A többi értesítő ezt a dolgot figyelemre sem méltatja. A tanárok kétségkívül elvégzik a szálláslátogatást, de már az a körülmény, hogy az értesítőben nem emlékeznek meg róla, nyilvánvalóan azt bizonyítja, hogy ez az egész szálláshistoria az iskolai élet apró jelenségei közé értéktelenedett, amelyekről nem szokás nyilvánosan beszámolni.

Az iskolalátogatások ebben az évben gyakoribbak voltak az előzőknél. A főtanfőnökség élénk figyelemmel kísérte iskolai munkásságát. Kegyelmes főpásztorunk minden intézetet meglátogatott, kivéve a székelyudvarhelyi, és brassói gimnáziumot. Nehány intézetünket maga a vallás és közoktatásügyi miniszter is kitüntette megjelölésével és így személyesen győződhetett meg iskoláink magas színvonaláról s arról a fontos kulturálisról, melyet a nemzetiség nagy tömegében magukra vállaltak és buzgósággal teljesítenek.

A brassói főgimnázium értesítőjének a hivatalos látogatásokról szóló részében, összehasonlítva a Vallásérkölcsei állapotot c. rovat egy mondatával, értelemzavaró fogalmazást találunk: „Majláth G. Károly gróf erdélyi püspök úr... ez idén május 7. -én szerencsétlenül intézetünket magas látogatásával.” A 60. oldalon már épen az ellenkezőjét állítja: „Kegyelmes Főpásztorunk május hó 7. -én időzött városunkban. Elfoglaltsága azonban—sajnos— megakadályozta őt abban, hogy intézetünk ifjúságát és tanári karát személyesen megjelölésével örvendeztetette volna meg.”

— Melyik az igaz? Volt ott a Kegyelmes úr, vagy nem volt?

A hivatalos látogatásokkal kapcsolatban néhány értesítő nem épen irigylendő szerénységgel vallja be, hogy a hivatalos látogató a látottakról meglepődéssel és elismeréssel nyilatkozott és esetleg élénk örömeinek adott kifejezést az elért sikereken. A valóság pedig az, hogy a látogató tapasztalt dicséretreméltó dolgokat s ennek kifejezést is adott, de voltak kifogásai is, mert lehetetlen a tökéleteséget a gyarlóságnélküliségig fokozni. A kifogásokat a dicsékvő értesítők természetesen nem közlik. Az elismerés, a dicséret hangoztatása tehát elmaradhat. Elég annyi, amennyit a legtöbb értesítő közöl, hogy t. i. a főigazgató (tanfelügyelő, szakfelügyelő stb.) észrevételeit közölte a tanári testülettel.

Censor.

A magyar sziv óhaja-sóhaja.

Irtá: SZENTLÉLEKI FERENC.

Az ember szeme könnyel telik meg, szive összeszorul, könnyező szemét égnek emelve, ezt a kérdést veti fel:

Véreink, a magyar katonák, jóságos, áldott lelkű öreg királyunk szavára, parancsára felkötik a kardot és mennek, indulnak szívekben erős hittel, reménnyel, odaadó hű

szeretettel, ragaszkodással király és hazáért. Megboszulni, megtorolni azt a gyalázatos, nem emberhez méltó tettet, melyet lenn Szerajevóban elkövettek, megölve két ártatlant, gyászt borítván a királyra, a Haubsburg családra és a három árvára. Vérell mennek lemosni e gyalázatos cselekvést és tettet!

Véreink, a magyar katonák arcáról leri az öröm, a boldogság, a kétségbeesés legkisebb árnyéka sem látszik rajtuk, dal, lelkésítő, gyújtó dal hangzik ajkukról, ezzel telve ma a levegő, ezzel vesznek bucsut szeretettjeiktől, ülnek fel a vonatra, lobogtatják zsebkendőjüket a vonat ablakából, ez a dal hangzik vissza erdőn, mezőn, hegyen, ronán, völgyön, mindenhol. Bátorak, vitézek mint apjuk volt. Nem ismerik a félelmet, hisz nincs is okuk reája, mert ő velük, mindnyájukkal hazánk, nemzetünk, országunk támogatja, védője, patronája, akire Szent István, hazánk első apostoli királyja bizta országunkat, nemzetünket, hazánkat: a boldogságos Szent Szűz.

Szűz Mária lobogójával indultak őseink, elődeink harcba, ezzel a lobogóval arattunk diadalt-diadal után. E lobokóval induljatok ti is most szeretett kedves véreim, kedves magyar katonák, a harcmezőre és meglásáttok tietek, mienk a diadal!

Fohászszal ajkatokon, mely fohásban kérjétek Őt, hogy legyen továbbra is hazánk védasszonya, patronája, oltalmazója, legyen továbbra is velünk, ne hagyjon el. Induljatok el, vegyetek a viszontlátásra bucsut szeretettjeitektől, menjetek le, oda, ahol mutassatok meg erőteket, azoknak, akik ezt a gyalázatos, embertelen cselekvést elkövezték.

Áld meg katonáink fegyverét, hogy ne sok véraldozat által diadalt, győzelmet arathassunk, terjeszd feléjük áldást osztó kezeit, hogy mind jöjjenek vissza övéikhez, szeretettjeikhez, családjukhoz, diadalt, győzelmet hozva.

Ez lesz csak az igazi ünnep Magyarországon!

Szűz Mária, hazánk reménye, patronája, légy velünk, elne hagyj! . . .

Áld meg jóságos, sokat szenvedett királyunkat is és add, hogy ezután élete boldog, örömmel telt legyen. Ezt kívánjuk Neki mindnyájan, hű, hódoló alattvalói, ezt pedig csak Te általad érhetjük el. Hisszünk és bizzunk Benned, különösen pedig most, a megpróbáltatás idejében kétszeresen. Óh légy velünk, elne hagyj!

X. Pius Pápa

szentséges Atyánk — mint lapunk zártakor vettük a lesújtó hírt — augusztus 20-ára virradóra 2 óra 10 perckor meghalt.

Ebben a zürzavaros időben, mikor annyi keserűség és könyv tölti el a lelkeket, mikor mindenki árvának, elhagyatottnak érzi magát: még azt is meg kellett érnünk, hogy meghalt édes jó Atyánk, a keresztény lelki élet nagy Restaurátora. Lengjenek azok a komoly, fekete lobogók, zúgjanak az egész világ harangjai, szálljon az ima az Égbe Krisztus helytartójának lánglelkű, szelíd, aranyos lelkéért.

Szentséges Atyánk, imádkozzál ott fenn éretünk s szegény Magyarorszáért!

H I R E K.

— **Püspök urunk** tegnap, pénteken este Kolozsvárról szerencsésen székelyére érkezett.

Szentséges Atyánk a római pápa halála alkalmából püspök urunk következőleg intézkedett: Ma, holnap és hétfőn reggel, délben és este a nagy harang fél óráig szól. *Kedden aug. 25-én* reggel 8-kor gyászmisést mond a pápáért, mely alatt egyenes óhajára minél többen áldozzanak, ugyanazt tegye a vidék is, minél előbb.

— **A király születés napja** városunkban. Még ilyen lelkes, megható s mélyre ható aug. 18-dikát nem értünk. 17-én hétfőn este a várost és a várat kivilágították. Sok helyen láttuk szeretett királyunk képét. A zászlókat kitűzték s a nép járt-kelt az utcákon ünnepi ruhában a késő esti időben is. 18-án reggel 5-kor 24 ágyulövés ébresztette fel a várost. Fel 8-kor a kisgyakorló téri tábort ismét volt, melyen a díszlovást ismét derék tüzeink adták. 9-kor a székesegyházban tartott háláadó, infulás misét Tamási Áron nagyprépost, a katonaság és polgárság tömeges részvételével. A város olyan, mint nagy ünnep alatt. Nem dolgoznak, ünnepi ruhában járnak kelnek és várják a legújabb híreket a csatatérről.

— **Szent István napja** hasonló ünnepies és lelkes hangulatban folyt le. Szerdán este a kivilágítás megismétlődött, a zászlók lengtek. Az ósrégi székesegyházban félzokogott a régi ének: Hol vagy István király, téged magyar kíván . . . ? Az ünnepies nagy mise alatt, mit Tamási Áron nagyprépost tartott fényes segédlettel, a szt. beszédet nagy hatással Balázs Ferenc kanonok-plebános tartotta a hazáról, s mi kötelessége van most a jó hazafinak?

— **Nagyboldogasszony napján** régi dicsőségünk emléke tért vissza a székesegyház ódon falai közé. Itt megjegyezzük, hogy székesegyházunkat rég nem látogatták annyian s oly állandóan, mint ezekben a háborús napokban. Naponként áldoznak még most is katonáink közül sokan. Jelen ünnepen is tömve volt a templom. Balázs kanonok-plebános infulás misét mondott. A mise alatt előadott régi magyar Mária énekek csak fokozták a hatást. Mise után Lestyán József hittanár lépett a szószékre s oly megható szt. beszédet mondott, hogy mindenki könyezett. Kimutatta Mária védő és segítő hatalmát hazánk történelméből s így fokozta a bizalmat jelen napjainkban is. Buzdította az ithonmaradottakat — munkára és imádságra. Feledhetetlen volt az 1914. év aug. 15-e.

— **Házi ezredünket** az 50-eseket nagy ünnepélyesség és lelkesedés között bucsuztattuk el e hó 14-én. Szébbnél szebb képek és jelenetek. Baitz ezredes és családja előtte való este részt vett a székesegyházban tartott litánián, mely alatt Resch Katinka gyönyörű éneke könnyeket csalt a szemekbe — Nagy asszonyunk, hazánk reménye — énekel. A templom előtt a székeskáptalan jókivánatát és Isten segédelmét kívánta a bucsuzó ezredesre családjára és vitéz ezredére Zomora vikárius. Másnak hajnalban távoztak szeretetreméltó Generálisunk, ezredesünk a tisztikar egyrésztével. A vasutnál polgármesterünk a képviselőtestület tagjaiba bucsuzott el tőlük. 14-én reggel 8-kor már özönlött a nép — az egész város a vasut állomásra,

a nép gyermekei, katonáink indulnak a háborúba. Csupa virág volt minden katona, a sapka, a kabát a puskacső. A hölgyek stájkézüleg készített cigarettákat osztogattak; Fuchs Nándor nagytrafikos és családja mind-egyiknek egy kis csomagot adott „a viszontlátásra” — felirattal; ezekben is cigaretták voltak. Roska polgármester lendületes és lelkes szavak között megkoszorúta az ezred zászlóját. Nevezetes, hogy a zászló egyik oldalán Szűz Mária képe díszel. Zászlótartó Fuchs Hermann brassói póstatiszt, a ki 5 tagból álló családát hagyott odahaza. Baitz ezredesnek hatalmas virágcsokrot tűzött a derék zászlótartó mellére azzal a jókívánsággal, hogy hozza haza becsülettel és diadallal a zászlót. Sok katona sapkájába Szűz Mária és szt. Antal kép volt beszurva. Katonáink között láttuk Vincze József ügyes kereskedőnk s a várbeli katonakertészt, kinek nagy érdeme van a vár tisztántartásában. A legénység lelkes hangulatban volt, a magyarral együtt énekelte a román az Isten áldd meg a magyart. Jelezték az indulást. Megható volt mikor Moga ezredes búcsúzott nejétől és egyetlen kis fiától. Ekkor már könnyezett mindenki. Trombita szól, esend leti — imára. Elindult a vonat — éljen a hazá s a Király kiáltásokkal és kendő lobogtatással s no meg könnyes szemekkel kísértük a vonatot. Este 8-kor ugyan ez a jelenet más szereplőkkel megisméltődött. Isten áldása kísérje vitéz katonáinkat!

— **Kaptuk e sorokat:** Nagyságos Kánonok Úr! A „Köznevelődés”-nek 32-ik számában a nagy emlékü Kegyelmes Asszony halála alkalmával közzé tett, az elhunyt iránti kegyeletet méltán kifejező javaslatot teljes lelkéből pártolom, az engesztelő szt. misét e hó 11-én be is mutattam és a tervezett koszorú költségeivel a kivétel alkalmával erőmhez kepest kész örömetest hozzá fogok járulni.
N. N.

Együttal megjegyezzük, hogy a posta napról-napra hozza a névjegyeket papjainktól, hogy a szt. misét elvégezték.

— **Betegápolási tanfolyam** 17-én vette kezdetét városunkban. A jelentkező hölgyeket három csoportban dr. Csabry Bonifác, dr. Hartenbaum Simon és dr. Springer Sándor orvosok oktatják az irtalmas növények zárdájában. Egy-egy csoportban átlag 30 hallgató van.

— **Adomány katonáinknak.** Házi ezredünk búcsúztatása alkalmából özv. Mohay Sándorné és dr. Csabry Bonifácné körülbelül 800 cigarettát készítettek és osztottak szét háborúba induló katonáink között.

— **A papnövendékek figyelmébe.** A hadügyminiszter azoknak a papnövendékeknek, kik háború esetén önkéntes betegápolási szolgálatot teljesíteni akarnak a természetbeni illetményeken kívül (szállás, élelmezés, ingyenes kezelés stb.) napi 2 koronát engedélyezett. A hadtestparancsnok pedig felszólította az intézet előjáróságát, hogy az önkéntes betegápolásra jelentkezők névsorát küldje be. Felhívom ennélfogva mindazokat a tiszt. urakat, kik önkéntes betegápolásra jelentkezni akarnak, hogy ebbeli szándékukat aug. 31-ig levelezőlapon velem közöljék. Egyben azt is tudomásukra hozom, hogy újabb intézkedésig sem a gimnáziumban sem a teológián az előadások szeptemberben meg nem kezdődnek. Tehát szept.-ben lejőnnök nem kell. Erről értesítsék azokat a társait is, kikről gondolják, hogy a K. M. be nem juthatnak.
Dr. Péter Antal.

— **A hadbaktelt sereghez** tartozó katonai és polgári egyének részére feladott levelek a rendes forgalomban használt bármely levélbörítékben is portmentesen továbbíthatnak. A börtökökön bármiféle portmentességi záradék alkalmazása teljesen felesleges és szükségtelen.

— **Vasárnapi munkaszünet** felfüggesztése a póstahivatalokban. A vasár- és ünnepnap munkaszünet felfüggesztés a háborús állapot egész tartomára a kir. posta hivatalokra is kiterjed, tehát a különben munkaszünetes napokon is úgy a postánál, táviradónál, mint a telefontól rendes hétköznapi szolgálat tartatik.

— **Csikmegye a hadbavonultak családjaiért.** Csikszederéről jelentik, hogy az első székely határori ezredet felállító Csikvármegye közönsége magánjainak igazgatótanácsa Fehér Sándor alispán elnöke alatt ülést tartott. Az alispán indítványára a gyűlés a csikvármegyei hadba vonultak és családtagjaiknak segélyezésére százezer koronát szavazott meg.

— **Beiratások a gimnáziumba.** A gyulafehérvári rk. főgimnázium igazgatósága közli a tanulóifjúsággal és az érdekelt szülőkkel, hogy a háborús bonyodalom miatt az ifjúság bevonulása a gimnáziumba s a tanév megkezdése nem lesz szeptember hó elején, hanem az iskolai év csak később, újabb hírlapi közlések után, az azokban meghatározandó időben fog megkezdődni. A javító, pótló és felvételi vizsgálatokat a megállapított időben augusztus hó 27.-től fogva tartják meg naponként, amidőn az illető tanulók az igazgatóságnál megjelenjenek. Az intézetbe való beiratások szeptember hó 1-től naponként eszközölhetők az igazgatóságnál: a katolikusok 17 K. beiratási díjat és 20 K. félévi tandíjat, tehát összesen 37 K.-t; a nem katolikusok 21 K. beiratásdíjat és 30 K. félévi tandíjat, tehát összesen 51 K.-t fizetnek a beiratásnál. — A finevelő intézeti növendékek is majd csak a régenstől kapott külön behívás után jelenjenek meg a finevelőintézetben.

— **Bálványosváraljáról írják:** 1912. évi május 13-án a Tornádó által összerombolt templomunkat Püspök ur öngyméltósága közbenjárása folytán az erd. róm. kath. státus a lelkesítőkkel együtt ez évben felépítette. Ezen felépített templomunk felszentelése augusztus 9-én Barány Lukács ker. főesperes, Kalit Ferenc és Szmollen Pál lelkészek segédkezése mellett folyt le, mely alkalomkor templomunk zsufolásig megtelt nemcsak a kevés számú kath. hívekkel, hanem még más vallásúakkal is. D. e. 10 órakor, benedikálás után ker. főesperes gazdag eszmékben fejtegette az ünnep méltóságát. Egyben kifejtette, hogy most nemcsak templom felszenteléséről van szó, hanem lelkesítőkzáróról is; t. i. a szelid jó lelkű Kalit Ferenc lelkész Déskánán marad s helyébe Szmollen Pál erzsébetbányai lelkészt helyezte ide a kegyelmes főpásztor. Ezután Szmollen Pál új lelkész mutatta be az urnak első szt. mise áldozatát új templomunkba s mise után kifejtette, hogy ő a szeretet és békesség hirdetője lévén, ő is szeretetet és békességet kíván a hívektől, mert ezek nélkül boldogságban együtt élni igen nehéz. Elismerés illeti Feichter Albert építő mestert, valamint Heiszmann Béla fő- és Szabó Gábor számadó gondvokot is, mert sokat fáradoztak tem-

plomunk felépítése körül, hogy végre a szélvihár után 2 évre lett templomunk és lelkesítőkzáró.
Egy jelen volt.

— **Finevelői alapítványok betöltése** az erd. róm. kath. státus finevelőiben az 1914/15 tanévre.

Az erdélyi róm. kath. státus igazgatótanácsa folyó évi augusztus hó 13-iki ülésében kiosztotta a finevelői alapítványokat. E szerint felvették:

I. A kolozsvári Szent-József finevelőbe:

1. Rácz Mihály a Sz. Fülöp Elek-féle alapítványra, 2. Hankóczy Sándor, 3. Heiszler Ödön, 4. Péter Amadé a Molnár József-féle alapítványra, 5. Veress Dezső a Kozma József-féle alapítványra, 6. Szabó Nándor a Miklóssy József-féle alapítványra, 7. Hadnagy Gergely a Dániel Zsófia-féle alapítványra, 8. Dudutz Kálmán a Karácsonyi Emánuel és neje-féle alapítványra, 9. Novák Ferenc a Bulbuk Manó féle alapítványra, 10. Bokor Ferenc a Pál András-féle alapítványra, 11. Jakab Albert a Pál András-féle alapítványra, 12. Péterfy Zoltán a Pál András-féle alapítványra, 13. Lackó Antal Köz alapítványra, 14. Beke Gábor, 15. Molnár Béla, 16. Sübek István, 17. Reichert Adorján és 18. Dénes János Báthory-féle, 19. György Sándor Báthory-féle, 20. Lázár János, 21. Schaum Antal és 22. Korpos Ádám Lipót-féle.

II. A kolozsvári Mária Terézia finevelőbe:

1. Hoprich Jenő a Bulbuk M.-féle alapítványra, 2. Barabás Tatar Géza Közalapítványra, 3. Kurovsky István Mária-Terézia-féle-re.

III. A csikszederi finevelőbe:

1. Fodor Dónát Közalapítványra, 2. Balogh Elek erdőmérnöki főiskolai hallgató a Balogh Ignác-féle alapítványra, 3. Pál Márton a Molnár Balázs-féle alapítványra, 4. Márton Péter a Molnár Balázs-féle alapítványra, 5. János András III. o. t. a Pál Gábor-féle alapítványra, 6. Lázár Mihály V. el. végzett tanuló a Csomortány Antal-féle családi alapítványra, 7. Fazakas Dénes IV. o. t. a Fülöp Alajos-féle alapítványra, 8. Töke Benjamin II. o. t. a szentsimoni Darvas János-féle alapítványra, 9. Kovács Pál III. o. t. a kedves Zsuzsána-féle alapítványra, 10. Kovács Ábrahám II. o. t. a Bálint-Bors-féle alapítványra, 11. György Adolf IV. o. t. a Szöcs Ignác-féle alapítványra, 12. Benedek Péter III. o. t. a Bors-Barnabás-féle alapítványra.

IV. A gyulafehérvári finevelőbe:

1. Barbácsi Vilmos V. o. t. Közalapítványra, 2. Antalfy Ferenc III. o. t. Kemény Farkas féle alapítványra.

V. kézdiasztréhi finevelőbe:

1. Hodor Jakab I. o. t. Barcsa Elek-féle alapítványra, 2. Szőrcsei Rezső II. o. t. az Imecs András és János-féle alapítványra, 3. Winkler Tivadar III. o. t. a Biró-Zonda-féle alapítványra, 4. Solim Sándor V. o. t. a Kozma József-féle alapítványra.

VI. A marosvásárhelyi finevelőbe:

1. Blazsek Hugó VI. o. t. az Apostol György-féle, 2. Máthé Lajos III. o. t. a Kiss Márton-féle alapítványra, 3. Tólos József IV. o. t. a Boér-Felszeghy-féle alapítványra, 4. Zsigmond Kálmán III. o. t. a Boér-Felszeghy-féle alapítványra, 5. Jován Pál II. o. t. a Mária Terézia-féle. 6. Triff Péter IV. o. t. Közalapítványra, 7. Szakács István

II. o. t. Közalapítványra, 8. Hajdu Dénes II. o. t. Közalapítványra, 9. Ábrahám Antal II. o. t. a Bakó József és Zuzsánna-féle alapítványra, 10. Nagy elemér II. o. t. a Biró Antal-féle alapítványra, 11. Bokor Gyula III. o. t. Közalapítványra.

VII. A székhelyvarhelyi fűmcelőbe.

1. Pál Gábor III. o. t. a Pál András-féle alapítványra, 2. Varga Árpád IV. o. t. a Keresztű György-féle alapítványra, 3. Fazakas István II. o. t. Sz. Fülöp Elek-féle alapítványra, 4. Dániel Áron III. o. t. a Szöcs Imre-féle alapítványra, 5. Lázár Albert II. o. t. a Mária Terézia-féle, 6. Andrágy Gyula III. o. t. a Mária Terézia-féle, 7. Vass Dénes II. o. t. a Mária Terézia-féle, 8. Dobay Ferenc VIII. o. t. a Mária Terézia-féle, 9. Gergely János III. o. t. Lipót-féle, 10. Elekes Dénes II. o. t. Közalapítványra, 11. Antal János II. o. t. Közalapítványra.

Terézvárosi alapítványok betöltése az erd. róm. kath. státus nagyszobeni Terézvárosi házában az 1914/15. tanévre.

Az erdélyi róm. kath. státus igazgatótanácsa folyó év augusztus 13-iki ülésében fiuk közül a következőket vette fel:

1. Obveger József, 2. Kémenes József, 3. Ziegler Gábor, 4. Lőrincz József, 5. Zonda Ödön, 6. Horváth Lajos, 7. Márton Mihály, 8. Szöcs József, 9. Balogh Pál, 10. Kral Andor, 11. Raunik György, 12. Iváski György, 13. Székely Gyula, 14. Salamon Sándor, 15. Bálint Béla, 16. Bernád Ágoston, 17. Csibi Ferenc, 18. Gergely Sándor, 19. Boér Márton, 20. Szenkovits Béla, 21. Szabady Elemér.

A lányok közül felvettettek:

1. Benedek Ilona, 2. László Anna, 3. Szabó Róza, 4. László Julia és 5. Gruber Anna.

— **A Jézus-társaság jubileuma.** Augusztus 7-én ünnepelte a Jézus-társaság visszaállításának centenariáját. Ez a nap nemcsak a rendnek örömnappja; e napon az egész katolikus világ örömtűzést gyújtott, mert tudja, hogy mit tettek a jezsuiták az elmúlt

évszázad alatt a katolikus egyház és a kultúra érdekében. 1773. július 21-én történt, hogy XIV. Kelemen pápát az egyház esküdt ellenségei a rend feloszlására kényszerítették. A bourbonállamok azonban családtagok számításaikban: a rend működésének szükségét mindenhol érezték és kívánták. Kelemen pápa maga hangoztatta: *compulsus feci* s a feloszlott rend tagjai loyali tiszteletét számtalanszor bebizonyította. Mikor VII. Pius pápa 1814. május 24-én a francia fogságból visszatért Rómába, egyik főgondja a rend visszaállítása volt. Ez okból még augusztus 7-én kiadta a *Sollicitudo omnium ecclesiarum* kezdetű bullát, amelyvel saját szavai szerint: „majdnem az egész világ kívánságára és számos érsek és püspök kérésére” visszaállítja a Jézus-társaságot. Loyolai szent Ignác fia azóta tántoríthatlan kitartással, ellenségei által is elismert tudással és készütséggel szolgálja az egyházat és a lelkek üdvét. A legutóbbi kimutatás szerint 1913-ban a rend 5 asszisztenciára és ebben 27 provinciára oszlott. A rendtagok száma: 16.715, és pedig 8178 páter, 4400 skolasztikus, 4137 laikus testvér. A missziókban jelenleg 2211 páter, 474 skolasztikus, 1206 laikus testvér működik. A rendtagok száma az elmúlt évtizedek alatt következőképp emelkedett: 1844: 4139, 1853: 5209, 1874: 9260, 1884: 11.481, 1894: 13.767, 1904: 15.404, 1913: 16.715.

Szerkesztői üzenetek.

S. Minthogy ily irányú hír sok jött be — nem közölhetjük. Csak az indítvány szerint a kért névjegyeket is küldje be. Kívánom, hogy használjon a kúra.

A kenyér — terjedőssége miatt nem vált be.

Türkös. Még egy Korona beküldését kérjük.

Vár. Igaza van. Egy ecepp jogtalanság sem történne azokkal, kik ablakaikat ilyen alkalomkor sötéten hagyják. Fel kell most használnunk minden eszközt, mely felemel, vigasztal és lelkesít úgy magunkra mint másokra nézve.

A gyulafehérvári kir. ügyésztől.

Sz. 1914. El. 1/A. 19.

Arról értesültem, hogy egyesek a jelenlegi helyzetben kizsákmányolni iparkodnak a mások tapasztalatlanaságát és ezek megkárosításával maguknak jogtalan vagyoni hasznot iparkodnak szerezni, nevezetesen egyesek a vidéken azt a hírt terjesztik, hogy a bankjegyek értéke aránytalanul leszalott s ezzel a fondorlattal a hiszékeny néptől bankjegyeit kicsalják és azokat értékük egy kisebb hányadán összevásárolják. Mások azt a hírt terjesztik, hogy a loavát bizottságok által kiállított utalványokat az államkincstár beváltani nem fogja és ezzel a fondorlattal a hiszékeny és kétségbeesett emberek utalványait potom áron összevásárolják.

Tekintettel ezeknek az üzemeknek visszataszító természetére, de egyuttal arra is, hogy a népben megrendíthetik az állam hatalmába és igazságosságába vetett bizalmat, felkérem címet, hogy hatósága területén közzétenni sziveskedjék, hogy a kik ilyen, a büntetőtörvénykönyvbe ütköző aljas üzemekről tudomással bírnak a büntüvi eljárás bevezetése céljából hozzám haladéktalanul jelentsek be, de további megfelelő intézkedés megtehetése végett jelentsek be az olyan eseteket is, a melyek nem esnek a büntetőtörvények rendelkezései alá, mert a háborus viszonyok kizsákmányolóival szemben a tapasztalatlan alsóbb néposztálynak csak így tudunk megfelelő oltalmat nyújtani, s a nép oltalmát a büntetőbírósg igénybevételével is biztosítani.

Gyulafehérvár, 1914. évi aug. hó 18-án.
Dániel Imre,
vezető kir. ügyész.

Pályázat.

A türkösi (Brassó megye) r. kath. el. iskolához 1914. szeptember 1-től 1915. szeptember 1-ig okleveles kantortanító helyett keres 800 korona fizetés és stóla ellenében.

Az egyház tanács.

A pécsi 1907. évi orsz. kiállításon az Orsz. Ipar-egyesület által nagy ezüst-éremmel kitüntetve.

Kiszián József és Fia

méhviaszgyertyagyár, méz, fáklya és viasz raktára

Számos évek óta a pécsi székességi ház és más plébániák templomi viaszgyertya, örökmecs, olaj szalója.

Alapított 1829-ben.

Telefonszám: 424.

A ajánljuk a főtisztelendő plebános urak becses figyelmébe kitünő minőségű és az egyház rendeletének megfelelő valódi méhviaszból készített templomi és egyéb viaszgyertyáinkat bármily nagyságban és az összes templomi kellékeket. — Kívánatra árjegyzékünk bérmentve küldjük.

PÉCSETT. Főüzlet: Szigeti országút 3. sz. Fióküzlet: Jókai-tér 9. szám.

Fleischer János

(Keresztény katolikus cég.)
egyházi ruha és reverenda szabó
PÉCS, Ferenciek-ucca 9. sz.

Évek hosszú gyakorlata képesít a legjobb szabású, minőségű és finoman kidolgozott reverendák és címádák, papi civil öltönyök előállítására. Üzletemet első sorban

Egyházi ruhák

készítésére rendeztem be. **Mindegyik egyházi ruhák:** casulák, pluvialék, velumok, baldachinok, minisztráns ruhák, zászlók, lobogók, karingek, álbák, kehelyruhák stb. készítettnek.

Nem kell sem Budapestre sem Bécsbe menni. Üzletem versenyes minden pesti vagy bécsi céggel úgy szabászat, mint ár és minőség tekintetében. — Tessék meggyőződni róla.

Egyházi ruhák javítása olcsón és jól eszközöltetnek. — Költségvetés és árjegyzék ingyen!
Személyesen is megjelenek.

16* 12-26

Naponta friss élesztő!

LABUD JÓZSEF

(ezelőtt özv. Lakner Antalné)
GYULAFEHÉRVÁR, NOVÁK FERENCZ-TÉR
(a városháza szomszédságában.)

Sütőde és lisztraktár

Ajánlom elsődrendű friss süteményeimet, u. m. tejes és vajjas kiflit, sós kiflit, sós fonatot, kalácsot, továbbá fehér, barna és félbarna kenyereimet. Dusan felszerelt lisztraktáromban házi kenyérnek való legjobb minőségű lisztjeimet, melyek kizárólag csakis a hírneves NEUMANN TESTVÉREK cég aradi gőzmalma örölményei.

Naponta 2-szer kenyérsütés.

0-28-02

HINGER JÓZSEF

asztalos mester Gyulafehérvár.
Széchenyi-utca 10. szám (sajál ház),
a Jickeli-féle vasraktárral szemben.

Tervrajzok
díjtalanul
készíttetnek

Készít: épület munkát, festett, masszív, iournéros butormunkát, portále és boltberendezést, ugyszintén javításokat is elfogad. Szállít és lerak tölgy és bükkparkettát. Árjegyzék szerint irodái, vendéglői és ebédlőszékeket, tükröket méret szerint. — Raktáron tart minden fajta fakoporsókat is.

Szolid árak! Szolid árak!

Lelkismeretes pontos kiszolgálás.

57 25—59

HARCTÉRI TÉRKÉPEK

Magyar—Szerb háborúról - - - - - ára **80 f.**
Ugyanaz német kiadásban - - - - - ára **1.20 f.**
Európai háború térképe ára **1.20 f.**

Ezekhez kis jelző lobogók minden állam színében drbja 4 fillér.

Megrendelhető a Püspöki Lyceumi könyvnyomdában Gyulafehérvár.

SCHÄSER FERENCZ KÖNYV ÉS PAPIR-KERESKEDÉS, KÖNYVNYOMDA, KÖNYVKÖTÉSZET, fényképészeti cikkek nagy raktára

TELEFONSZÁM 16.

GYULAFEHÉRVÁR

TELEFONSZÁM 16.

Geertyalámpa egyszerű kivitelben bordóvörös üveggel, 49x115 mm.
Ára K. 1.20.

Négyszegletes lámpa.
(Kis model). Különösen utazásra ajánlható. Bordóvörös üveggel feketére fényezve.
Ára geertyával K. 1.20.

Sötétkamrai lámpa.
Bordóvörös és sárga üveggel. A sárga üveg a pirossal elfedhető, a lámpából kívülről szabályozható. K. 3.75.

Bordóvörös villanylámpák leggyorsabban készíthetők 110 Volt. Ára K. 4.50.

„Toska” levelezőlap másolókeret. Bevitással és két írszeggel. Másolásnál a pozitív nem csúszhatik el. Alak 9—14 cm, használható azonban 6—9-től 18—24 cm nagyságu lemezeknek is. Foelonye, hogy a másolásnál a pozitív 8/10 része látható.
Ára K. 1.50.

Üveg-tölcsérek. 60 fokos hajlításban, teljesen síma, ferdére lecsiszolt csővel.

Külső átmérő cm.	Ára K.
5	—30
8	—35
10	—40
12	—50
14	—60
16	—70

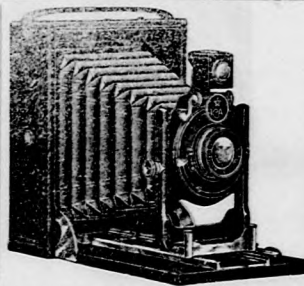
MENZURÁK
üvegből.
Csiszolt beosztással. Első kivitel.

Tartalma gr.	Ára K.
10	—40
25	—45
50	—50
75	—60
100	—75
150	—90
200	1.—
250	1.20
500	1.50
1000	3.—

Papírmesétájak.
Adt Testvérek gyármánya.
Legjobb gyártmány ezen a téren.

Belméret cm.	Ára K.
5,5—9	—36
8,5—11	—54
9,5—12	—60
10,5—13	—60
11—16	—75
13—18	—90
14—19	—90
19—25	1.80
26—31	3.—
31—37	4.80

Fényképező készülékek, lemezek és kémiai szerek eredeti gyári árban.

Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Üvegtálak fújt üvegből. (Sievert patent) Felér üvegből, könnyű és nagyon tartós.

Belméret cm.	Ára K.
7—10	—50
10—13	—65
11—16	—80
15—20	1.—
19—25	2.—
26—32	6.—
32—47	9.—
36—42	9.—
42—52	12.—
52—61	19.50